CYFARFOD COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU A GYNHALIWYD AR 31 MAWRTH 2020 DRWY SKYPE

Yn bresennol: Mrs Debra Williams (Cadeirydd); Mr Ceri Stradling (Dirprwy Gadeirydd); Mr David Powell; Mrs Julie May; Mr Theodore Joloza.

Swyddogion CFfDLC a oedd yn bresennol: Mrs Shereen Williams (Prif Weithredwr); Mr Dave Carr (Rheolwr Cyllid); Mr David Burley (Rheolwr Busnes); Mr Tom Jenkins (Rheolwr Arolygon); Mr Huw Blacker (Swyddog Arolygon); Mr Nathan Sweetman (Swyddog Cymorth Busnes); Mrs Cath Thomas (Swyddog Cymorth Busnes).

Amser dechrau: 09:30
Amser gorffen: 12:45

Ymddiheuriadau: Nid yw'n berthnasol

1. Datganiadau o Fuddiant

Datganodd Ceri Stradling fuddiant hyd braich yn Ynys Môn fel perchennog eiddo.

2. Brîff y Cadeirydd

2.1. Rhoddodd y Prif Weithredwr ddiweddariad o'r cyfarfod â Lisa James. Rhoddwyd gwybod i Lywodraeth Cymru bod y cyfnodau ymgynghori ar gyfer Caerffili, Caerdydd, Wrecsam a Bro Morgannwg wedi'u gohirio tan 15 Mehefin 2020.

2.2. Cadarnhawyd nad oes unrhyw gynlluniau i ohirio etholiadau Llywodraeth Leol ar hyn o bryd.

2.3. **Gweithredu –** Prif Weithredwr i gysylltu â'r pedwar cyngor, cyn 15 Mehefin 2020, i adolygu'r gohiriadau presennol o gyfnodau ymgynghori'r arolygon.

2.4. Penodwyd Josh Lovell (Swyddog Arolygon) i gwblhau Arolwg Etholiadol Casnewydd gyda Cher Cooke (Swyddog Arolygon). Bydd Cher Cooke yn gorffen ei harolygon ym mis Medi, yn barod ar gyfer gwaith Comisiwn Ffiniau i Gymru.

2.5. Mae tîm Llywodraeth Leol LlC wedi cael drafft cyntaf gorchymyn Sir Fynwy. Os yw dyddiad 15 Mehefin 2020 yn addas, cynhelir yr ymgynghoriad cychwynnol ar y ffiniau â Chyngor Sir Fynwy a Chynghorau Tref a Chymuned.

2.6. **Gweithredu –** Prif Weithredwr i gysylltu â Phrif Weithredwr Sir Fynwy mewn perthynas â'r llythyr gan Un Llais Cymru.

3. Cofnodion cyfarfod y Comisiwn a gynhaliwyd ar 03 Mawrth 2020

3.1. **Penderfynwyd** cymeradwyo cofnodion y cyfarfod yn gofnod cywir o'r materion a ystyriwyd, yn amodol ar rai mân newidiadau.

4. Materion yn codi

Ystyriwyd yr adroddiad, dyddiedig 24 Mawrth, gan y Prif Weithredwr, a nodwyd cynnydd mewn perthynas â'r canlynol:

4.1. **Mater 1** – Mae'r Arolwg Pobl yn cau ar 31 Mawrth ac mae 80% o'r staff wedi ymateb hyd yn hyn.

4.2. **Mater 2** – Bydd Holiaduron ar ôl Arolygon yn cael eu gohirio oherwydd y sefyllfa â'r coronafeirws.

4.3. **Mater 3** – Diweddarwyd yr Adroddiad ar yr hyn a ddysgwyd o'r Prosiect Trawsnewid TGCh ar ôl y cyfarfod diwethaf, a chaiff y fersiwn derfynol ei ddosbarthu i'r Comisiynwyr.

4.4. **Mater 4** – Cytundeb Fframwaith. Mae hwn yn mynd rhagddo ac yn cael ei arwain gan y Pennaeth Busnes.

5. Arolwg Etholiadol Sir y Fflint – Adroddiad Terfynol

5.1. Ystyriwyd yr Adroddiad, dyddiedig 13 Mawrth 2020, gan y Swyddog Arolygon.

5.2. Ystyriodd y Comisiwn gynnwys yr adroddiad a chynigiodd enwau i'r wardiau etholiadol.

5.3. **Cytunwyd** ar yr Adroddiad, yn amodol ar fân newidiadau a wneir gan y Swyddog Arolygon cyn dechrau'r broses Sicrhau Ansawdd.

<u>Cyfanswm nifer yr aelodau – 66</u>

5.4. Enwau:

Ystyriodd y Comisiwn yr enwau arfaethedig ar gyfer y wardiau etholiadol. Isod, ceir rhestr o'r enwau cytûn yn Gymraeg a Saesneg.

Enw Saesneg	**Enw Cymraeg**
Argoed and New Brighton	Argoed a New Brighton
Hawarden Aston	Penarlâg: Aston
Bagillt	Bagillt
Broughton North East	Gogledd-ddwyrain Brychdyn
Broughton South	De Brychdyn
Brynford and Halkyn	Brynffordd a Helygain
Buckley Bistre East	Bwcle: Dwyrain Bistre
Buckley Bistre West	Bwcle: Gorllewin Bistre
Buckley Mountain	Bwcle: Mynydd
Buckley Pentrobin	Bwcle: Pentrobin
Caergwrle, Llanfynydd and Treuddyn	Caergwrle, Llanfynydd a Threuddyn
Caerwys	Caerwys
Cilcain	Cilcain
Connah's Quay Central	Canol Cei Connah
Connah's Quay Golftyn	Cei Connah Golftyn
Connah's Quay South	De Cei Connah
Connah's Quay Wepre	Cei Connah Gwepra
Ewloe	Ewloe
Flint Castle	Y Fflint: Castell
Flint Coleshill	Y Fflint: Cynswllt
Flint Oakenholt	Y Fflint: Oakenholt
Flint Trelawny	Y Fflint: Trelawny
Greenfield	Maes Glas
Gwernaffield and Gwernymynydd	Gwernaffield a Gwernymynydd
Higher Kinnerton and Hope	Kinnerton Uchaf a’r Hôb
Holywell Central	Canol Treffynnon
Holywell East	Dwyrain Treffynnon
Holywell West	Gorllewin Treffynnon
Leeswood	Coed-llai
Llanasa and Trelawnyd	Llanasa a Threlawnyd
Hawarden Mancot	Penarlâg: Mancot
Mold Broncoed	Yr Wyddgrug Broncoed
Mold East	Dwyrain Yr Wyddgrug
Mold South	De’r Wyddgrug
Mold West	Gorllewin Yr Wyddgrug
Mostyn	Mostyn
Northop	Llaneurgain
Penyffordd	Penyffordd
Saltney Ferry	Saltney Ferry
Sealand and Queensferry	Sealand a Queensferry
Shotton East and Higher	Dwyrain ac Uwch Shotton

Shotton West	Gorllewin Shotton
Whitford	Chwitffordd

6. Arolwg Etholiadol Ynys Môn – Adroddiad Drafft

6.1. Ystyriwyd yr Adroddiad, dyddiedig 24 Mawrth 2020, gan y Swyddog Arolygon.

6.2. Ystyriodd y Comisiwn gynnwys yr adroddiad a'r enwau arfaethedig ar gyfer y wardiau etholiadol.

6.3. **Cytunwyd** ar yr Adroddiad, yn amodol ar fân newidiadau a wneir gan y Swyddog Arolygon cyn dechrau'r broses Sicrhau Ansawdd.

Cyfanswm nifer yr aelodau – 35

6.4. Enwau:

Ystyriodd y Comisiwn yr enwau arfaethedig ar gyfer y wardiau etholiadol. Isod, ceir rhestr o'r enwau cytûn yn Gymraeg a Saesneg.

Enw Saesneg	Enw Cymraeg
Aethwy	Aethwy
Braint	Braint
Bro Aberffraw	Bro Aberffraw
Bro'r Llynnoedd	Bro'r Llynnoedd
Canolbarth Môn	Canolbarth Môn
Cefni	Cefni
Crigyll	Crigyll
Lligwy	Lligwy
Parc a'r Mynydd	Parc a'r Mynydd
Seiriol	Seiriol
Talybolion	Talybolion
Tref Cybi	Tref Cybi
Twrcelyn	Twrcelyn
Ynys Gybi	Ynys Gybi

7. Adroddiad ar Gynnydd Arolygon

7.1. Ystyriwyd yr adroddiad, dyddiedig 23 Mawrth 2020, gan y Pennaeth Polisi a Rhaglenni.

7.2. Crybwyllwyd bod Adroddiad Terfynol Rhondda Cynon Taf wedi'i gyhoeddi ar 25 Mawrth 2020, ar ôl cyfarfod â Phrif Swyddog Gweithredol y Cyngor ar 19 Mawrth. Trafodwyd p'un a gellid llacio'r cyfnod ymateb o chwe wythnos i Lywodraeth Cymru oherwydd COVID-19.

7.3. Crybwyllwyd bod yr ymgynghoriadau drafft ar gyfer Wrecsam, Caerffili, Bro Morgannwg a Chaerdydd wedi'u gohirio oherwydd COVID-19, ond bod ymgynghoriad drafft Casnewydd yn mynd rhagddo. Ni fydd unrhyw opsiynau ar gyfer yr ardaloedd hyn nes i'r ymgynghoriadau ddod i ben. Fodd bynnag, caiff argymhellion ar gyfer Casnewydd eu cyflwyno yng nghyfarfod nesaf y Comisiwn ar 12 Mai.

7.4. Rhoddwyd sicrwydd i Gomisiynwyr bod y Swyddogion Arolygon wedi cael camau i hwyluso gweithio gartref yn effeithiol. Dywedodd y Comisiynwyr y byddai'n well ganddynt gael copïau papur o fapiau a chynrychiolaethau, pe byddai hynny'n bosibl. **Cytunwyd** y bydd y Prif Swyddog Gweithredol yn trafod yn y Cyfarfod Rheoli nesaf a ellir caniatáu i rai aelodau staff weithio yn y swyddfa er mwyn anfon copïau papur, a bydd yn adrodd yn ôl i'r Comisiynwyr.

7.5. **Cytunwyd**, oherwydd COVID-19, y bydd angen gohirio cyhoeddi'r Adroddiad Drafft ar gyfer Arolwg Etholiadol Ynys Môn nes i'r arolygon gohiriedig gael eu cwblhau. Ar hyn o bryd, y nod yw ei gyhoeddi ym mis Mehefin.

7.6. Crybwyllwyd mai ein nod yw cyhoeddi'r Adroddiad Terfynol ar gyfer Arolwg Etholiadol Sir y Fflint yng nghanol mis Mehefin.

8. Rheoli Risg – Y Gofrestr Risg

8.1. Ystyriwyd yr adroddiad, dyddiedig 12 Mawrth 2020, gan y Rheolwr Cyllid. **Nodwyd** bod y newidiadau y cytunwyd arnynt yn y cyfarfod diwethaf wedi'u rhoi ar waith.

8.2. **Cytunwyd** y dylid ychwanegu risg newydd sy'n dod i'r amlwg er mwyn ystyried y cyfyngiadau sydd ar waith ar hyn o bryd o ganlyniad i'r pandemig COVID-19. Byddai camau gweithredu lliniarol yn cynnwys staff yn gweithio gartref a chynnal cyfarfodydd drwy Skype ac ati. **Cytunodd** y Rheolwr Cyllid i ddrafftio risg gorfforaethol newydd i gwmpasu hyn.

8.3. **Cytunwyd** y dylid trosglwyddo'r holl gamau lliniarol yn ymwneud ag Arolwg Sir Fynwy i risg CR6.

9. Adroddiad ar y Gyllideb

9.1. Ystyriwyd yr adroddiad, dyddiedig Mawrth 2020, gan y Rheolwr Cyllid a **nodwyd** y sefyllfa gyfredol yn ymwneud â'r gyllideb.

9.2. **Nodwyd** y byddai'r tanwariant arian parod diwedd blwyddyn oddeutu £12,000 (neu £14,000 gan ddibynnu ar b'un a chaiff £2,000 ychwanegol ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru). Dyma'r tanwariant isaf am rai blynyddoedd ac roedd hyn o ganlyniad i gaffaeliad amserol plotydd a chronfa ddata newydd, yn bennaf.

9.3. Trafodwyd estyniad posibl i'r amserlen cyfrifyddu oherwydd COVID-19, a **chytunodd** y Rheolwr Cyllid i edrych ar hyn. Crybwyllodd fod Swyddfa Archwilio Cymru eisoes yn gorfod gwneud newidiadau i'w hamserlen, ond bod Llywodraeth Cymru'n annhebygol o wneud newidiadau gan fod gan ei hamserlen ddyddiad cau hwyrach, sef mis Awst.

10. Adroddiad ar Gyfarfod y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar 26 Chwefror 2020

10.1. Ystyriwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Cyllid, dyddiedig 12 Mawrth 2020, a **nodwyd** ei gynnwys.

10.2. Crybwyllwyd ar ôl ymholiad gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg, bod Deloitte wedi cytuno i adolygu sgôr archwilio'r Comisiwn ar gyfer rheoli risg, gan ei bod wedi gostwng i 'cymedrol' ar ôl bod yn 'sylweddol' mewn blynyddoedd blaenorol. **Cytunwyd** y byddai'r Rheolwr Cyllid yn cysylltu ag Ian Howse o Deloitte i fynd ar drywydd y mater hwn. Ar ôl ei ystyried, mae Deloitte wedi penderfynu cadw'r sgôr cymedrol wreiddiol.

10.3. Codwyd y mater o derfynau amser. **Cytunodd** y Prif Swyddog Gweithredol i drafod hyn yn y Cyfarfod Rheoli nesaf ac adrodd yn ôl i'r Comisiynwyr.

11. Datganiad Llywodraethu 2019-20

11.1. Ystyriwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Cyllid, dyddiedig 12 Mawrth, a **nodwyd** ei gynnwys.

11.2. Ynghylch paragraff 3.3, **cytunodd** y Prif Swyddog Gweithredol ychwanegu brawddeg yn esbonio'r adolygiad o strwythur staffio'r Comisiwn a'r newidiadau canlyniadol.

11.3. Ynghylch paragraff 3.8, **cytunodd** y Prif Swyddog Gweithredol i ychwanegu'r heriau canlynol yr ymatebodd y Comisiwn yn gadarnhaol iddynt, sef ailstrwythuro'r staff, ymateb y Comisiwn i'r oedi yn Arolwg

Etholiadol Sir Fynwy, a rhoi'r prosiect TGCh ar waith ar ôl gosod system ffôn newydd.

11.4. **Cytunodd** y Comisiwn â'r Datganiad Llywodraethu, yn amodol ar y newidiadau y cytunwyd arnynt uchod.

12. Cynllun Gweithredol 2020/2021

12.1. Ystyriwyd yr adroddiad gan y Prif Swyddog Gweithredol, dyddiedig 24 Mawrth.

12.2. **Cytunwyd** y byddai'r Comisiynwyr yn anfon e-bost at y Prif Swyddog Gweithredol ag unrhyw newidiadau, ac y byddai hithau'n creu Fersiwn 2 a'i hanfon drwy'r e-bost at y Comisiynwyr, Llywodraeth Cymru a Julie James/y Pwyllgor Archwilio ac Atal Risg ar gyfer sylwadau.

13. Trefniadau Parhad Busnes Cyfredol

13.1. **Nodwyd** bod y rhain wedi'u trafod eisoes yn ystod y cyfarfod.

13.2. **Cytunodd** y Pennaeth Polisi a Rhaglenni i edrych ar yr arolygon gohiriedig eto.

14. Calendr Digwyddiadau

14.1. **Nodwyd** cynnwys y Calendr. Nid oedd unrhyw newidiadau.

15. Unrhyw fater perthnasol arall

15.1. Trafodwyd trefniadau dros dro yn ymwneud â threuliau'r Comisiynwyr. Dylai'r Comisiynwyr anfon eu hawliadau treuliau drwy'r e-bost at y Rheolwr Cyllid erbyn hyn, ond dylent anfon copïau papur drwy'r post hefyd a bydd y Rheolwr Cyllid yn anfon slipiau cyflog wedi'u hamgryptio yn ôl drwy'r e-bost. Gofynnodd David Powell am gopi electronig o'r ffurflen hawlio.

15.2. Trafodwyd newyddion am ffioedd Comisiynwyr, gan mai 31 Mawrth yw'r dyddiad cau. Bydd Julie May yn anfon neges e-bost at y Prif Swyddog Gweithredol am hyn.

15.3. Gofynnodd Theo Joloza pe gellid ychwanegu David Powell a Julie May at y trefniadau gweithredol newydd, gan eu bod yn byw yn lleol ac wedi cynnig mynd i mewn i'r swyddfa, pe byddai angen. **Cytunodd** y Pennaeth Polisi a Rhaglenni i edrych ar hyn.

15.4. Cytunwyd pe byddai Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg yn cytuno ar enw lle yn Gymraeg, y dylid defnyddio'r enw hwnnw.

16. Dyddiad y cyfarfod nesaf: 12 Mai 2020